

Peru

1. Geografia

1.1. Klimat

Na większości obszaru Peru występuje klimat równikowy: wybitnie wilgotny w Amazonii i suchy górski w Andach. Na wybrzeżu klimat zwrotnikowy suchy, na co wpływ ma zimny Prąd Peruwiański. Zróżnicowanie klimatyczne ma wpływ na średnie opady i temperaturę w ciągu roku: w Amazonii przez cały rok średnio około 24-32 °C, mała amplituda temperatur, wysokie opady; na wybrzeżu 15-30 °C, skrajnie sucho.

1.2. Krainy geograficzne

Peru można podzielić na 3 krainy geograficzne:

- Costa (wybrzeże)
- Sierra (góry)
- Selva (dżungla).

1.2.1. Costa

Wzdłuż wybrzeża ciągnie się wąski pas nizinny, który często nawiedzają trzęsienia ziemi. Jest to teren o klimacie suchym, miejscami o charakterze pustynnym i półpustynnym, o rocznych opadach zaledwie 20–50 mm. Temperatury średnie: 15-17 °C zimą i 19-21 °C latem. Na wybrzeżu spotyka się charakterystyczną mgłę zwaną garua, której występowanie jest związane z Prądem Peruwiańskim.

Chociaż nizinę nadmorską przecina kilkadziesiąt rzek, tylko 10 z nich wpada do morza. Pozostałe są rzekami okresowymi lub giną w piaskach pustyni. Działalność rolnicza i gospodarcza w tym regionie koncentruje się wzdłuż rzek. Rolnictwo opiera się na sztucznej irygacji.

Costa stanowi ok. 12% powierzchni kraju, jednak jest zamieszkiwana przez większość ludności Peru (Sama Lima z przedmieściami liczy ponad 8 mln mieszkańców). Produkcja rolnicza w rejonie nadbrzeżnym przynosi ok. 50% produkcji całego kraju.

Ważne uprawy:

- bawełna długowłóknista
- trzcina cukrowa
- ryż.

Płynący wzdłuż wybrzeży chłodny Prąd Peruwiański przynosi obfitość ryb morskich. Rybołówstwo jest ważną dziedziną peruwiańskiej gospodarki i źródłem dochodu narodowego. Najważniejsze porty rybackie to: Pisco i Paracas.

Na przybrzeżnych wysepkach eksploatuje się złoża guano.

W północnej części wybrzeża znajdują się złoża ropy naftowej.

1.2.2. Sierra

Na region andyjski składają się:

- wyższa Kordyliera Zachodnia, z pasmem Kordyliery Białej, ze szczytami powyżej 6000 m n.p.m., tu znajduje się najwyższy szczyt Peru – Huascarán (6768 n.p.m.)
- niższa Kordyliera Wschodnia
- Puna – śródgórska wyżyna rozdzielająca te pasma górskie

Z pasma Kordyliery Czarnej wypływają źródła Amazonki: Huallaga, Ukajali i Marañon.

Średnie temperatury: 19-23 °C latem, 5-10 °C zimą. Opady roczne – 800 do 900 mm, zdecydowana większość opadów przypada na okres październik-kwiecień.

Pod względem gospodarczym w regionie Sierra największe znaczenie ma przemysł wydobywczy:

- rudy miedzi – Morochoca, Casapalca, Jauli, Cerro de Pasco
- rudy cynku i ołowiu
- rudy wanadu – Minas Ragra
- rudy rtęci – Jauli, Huancavelica
- rudy żelaza – Marcona

a także hutniczy – Cerro de Pasco i La Oroya.

Najważniejszą arterią komunikacyjną jest kolej transandyjska.

Największe miasto tego regionu to położona na wysokości 2339 m n.p.m. u stóp czynnego wulkanu Misti Arequipa. Inne ważne miasto regionu to dawna stolica państwa Inków – Cuzco.

Inne gałęzie przemysłu to przemysł spożywczy i włókienniczy.

Roľnictwo:

- uprawy
 - kukurydza
 - proso
 - kawa
 - kakao

- herbata
- ziemniaki
- krzew koki
- hodowla
 - bydło
 - owce
 - alpaki i lamy.

1.2.3. Selva

Selva znajduje się we wschodniej części Peru. Jest to region o klimacie gorącym, wilgotnym równikowym. Średnie temperatury 20-35 °C, a opady roczne do 3500 mm. Przeważającą część terenu zajmuje wilgotny las równikowy.

Z lasu pozyskuje się drewno (m.in. cedrowe i mahoniowe), kauczuk, chininę i balsam peruwiański.

Ten region Peru, chociaż zajmuje 2/3 powierzchni, jest zamieszkanym przez tylko kilkanaście procent ludności.

Uprawy:

- ryż
- bataty
- jukka
- trzcina cukrowa
- kakao
- kawa
- tytoń.

1.3. Warunki hydrologiczne

Jeziora:

- Titicaca.

Rzeki:

- Ukajali
- Marañon
- Urubamba
- Apurimac.

2. Historia

Peru jest krajem o bogatej, wielowiekowej historii. Na terenie obecnego Peru w okresie prekolumbijskim istniały rozwinięte cywilizacje indiańskie. Po zdobyciu Peru przez hiszpańskich

konkwistadorów z Francisco Pizarro na czele, utworzono tu największe i najbogatsze wicekrólestwo. Mimo zrywów powstańczych Inków nie udało im się pokonać hiszpańskich kolonizatorów. W XIX wieku w całej Ameryce Południowej pojawiły się dążenia niepodległościowe. Dopiero w 1821 dzięki obcym bojownikom Peru proklamowało niepodległość.

Mimo wielu bogactw naturalnych Peru w XIX i XX wieku nie mogło uzyskać odpowiadającej mu pozycji międzynarodowej. Sytuacja wewnętrzna kraju była niestabilna, a szerokie rzesze społeczne cierpiały biedę. Wielokrotnie armia przejmowała władzę na dłuższe lub krótsze okresy lub wpływała na sytuację polityczną w kraju.

W latach 80. wybuchła trwająca do dziś wojna domowa między rządem a partyzantami z organizacji Świetlisty Szlak.

Po okresie po części dyktatorskich rządów Alberto Fujimoriego, w wyborach demokratycznych władzę zdobył Alejandro Toledo, pierwszy prezydent indiańskiego pochodzenia w historii kraju i całej Ameryki Południowej. Mimo pewnych osiągnięć na polu gospodarki i względnego uspokojenia sytuacji w Peru, kraj ten nadal boryka się z licznymi problemami społeczno-politycznymi. Od 2006 do 2011 prezydentem ponownie był Alan Garcia Perez, którego poprzednie rządy w latach 1985-1990 doprowadziły kraj do zapaści gospodarczej. W wyborach w 2011 na prezydenta został wybrany Ollanta Humala, który objął urząd 28 lipca 2011.

Zobacz też: historia Ameryki Południowej i Środkowej, hiszpański podbój Ameryki, Ameryka Południowa i Środkowa w XVII wieku, Ameryka Południowa i Środkowa w XVIII wieku, Ameryka Południowa i Środkowa w XIX wieku, pierwsze walki niepodległościowe w Ameryce Łacińskiej.

3. Demografia

Z populacją wynoszącą około 28 milionów ludzi Peru jest czwartym najludniejszym państwem Ameryki Południowej. Przewiduje się, że w 2050 roku populacja kraju wyniesie około 42 miliony osób.

W 2005 72,6% obywateli Peru mieszkało w miastach, a pozostałe 27,4% na terenach wiejskich. Główne miasta, z których każde ma ponad 200 tys. mieszkańców, to Lima (żyje w niej co czwarty obywatel Peru), Arequipa, Trujillo, Chiclayo, Piura, Iquitos, Chimbote, Cuzco i Huancayo.

Według spisu powszechnego z 1993 język hiszpański jest językiem ojczystym dla 80,3% obywateli Peru, a język keczua dla 16,5% Peruwiańczyków. Inne języki (głównie indiańskie) były językami ojczystymi dla 3% populacji kraju.

Peruwiańczycy są narodem wieloetnicznym, Indianie stanowią 45% populacji kraju, Metysi 37%, a biali (głównie pochodzenia hiszpańskiego) 15%.

Średnia długość życia wynosi dla mężczyzn 62 lata, a dla kobiet 66 lat.

3.1. Lista najbardziej zaludnionych obszarów metropolitalnych

Obszary metropolitalne	Region	populacja
Chimbote	Ancash	375567
Arequipa	Arequipa	886708
Cuzco	Cuzco	414375
Huancayo	Junín	359550
Trujillo	La Libertad	906313

Chiclayo	Lambayeque	782955
Lima	Lima	9450585
Iquitos	Loreto	457865
Piura	Piura	496717
Tacna	Tacna	287321

Spis treści

1.Geografia.....	1
1.1.Klimat.....	1
1.2.Krainy geograficzne.....	1
1.2.1.Costa.....	1
1.2.2.Sierra.....	2
1.2.3.Selva.....	3
1.3.Warunki hydrologiczne.....	3
2.Historia.....	3
3.Demografia.....	4
3.1.Lista najbardziej zaludnionych obszarów metropolitalnych.....	4